

Advies Inwonersforum 'Rust en Activiteiten op Zondag'

Gemeente Hoeksche Waard

26 september 2023

Achtergrond

De Hoeksche Waard is een eiland omgeven door dijken, beschermd tegen het water. Een eiland waar veel waarde wordt gehecht aan het groene, landschappelijke karakter en aan het gemeenschapsleven. Het gebied ligt tegen de Randstad aan, maar zodra je het water oversteekt, bevind je je in een heel andere omgeving. Op 1 januari 2019 zijn verschillende gemeenten samengevoegd, waardoor het hele gebied nu tot de gemeente Hoeksche Waard behoort. De vraag is gerezen hoe de gemeente moet omgaan met de zondagsrust. Inwoners denken daar namelijk verschillend over.

Hoeksche Waard heeft een grote kerkelijke gemeenschap. Dat betekent dat voor een deel van de inwoners van Hoeksche Waard de zondag niet zomaar een dag van de week is. Van oudsher zien zij de zondag als een heilige rustdag.

Er zijn ook inwoners van Hoeksche Waard die de zondag niet als rustdag zien. Zij zouden op deze dag graag de mogelijkheid hebben om boodschappen te doen, te werken of een evenement te bezoeken.

Daarnaast zijn er mensen die de zondag wel als rustdag zien, maar deze niet in de kerk besteden. Het is dus niet zo dat de zondagsbesteding gelovigen aan één kant zet en niet-gelovigen aan de andere kant. Inwoners van Hoeksche Waard hebben uiteenlopende redenen om iets te vinden van rust en activiteiten op zondag. Wat we wel zien, is dat de meningen over de zondag verschillend zijn.

De zondag wordt door Hoeksche Waarders dus verschillend ingevuld. Dat hoeft geen probleem te zijn zolang mensen elkaar niet in de weg zitten. Maar de vrijetijdsbesteding van de één kan de (zondags) rust van de ander belemmeren, en andersom. Dat kan leiden tot ongewenste spanningen. Hoe we daar als Hoeksche Waard mee omgaan is een lastige opgave.

Omdat in Nederland de Zondagswet geldt, zijn winkels in principe gesloten op zondag, en mogen er voor 13:00 geen evenementen starten. Ook in de landelijke Winkeltijdenwet staat dat winkels gesloten zijn op zondag. Gemeenten in Nederland mogen zelf besluiten of ze uitzonderingen maken op deze regels. Op veel plekken in het land hebben gemeenten dat gedaan. In Hoeksche Waard gaan er stemmen op om ook meer toe te staan op zondag. Omdat de gemeente dat graag beter wilde onderzoeken, heeft ze haar inwoners, ondernemers, kerkgenootschappen en andere maatschappelijke organisaties gevraagd om samen met de gemeente voor meer duidelijkheid te zorgen over de invulling van de zondag.

In de afgelopen maanden is er een grootschalig inwonersonderzoek uitgevoerd door een onafhankelijk onderzoeksbureau waar 18.392 inwoners van Hoeksche Waard aan meededen; een zeer hoog aantal reacties voor dit type onderzoek. Een klankbordgroep bestaande uit ondernemers en maatschappelijke organisaties en regiegroep bestaande uit raadsleden hebben meegekeken naar de formulering van de vragen van het onderzoek. Daarnaast zijn wij, het Inwonersforum, ingesteld. Onze groep bestaat uit inwoners die een afspiegeling zijn van de Hoeksche Waard. We zijn gekozen via een loting. In onze bijeenkomsten kwamen alle perspectieven voorbij die ook uit het inwonersonderzoek naar voren kwamen. Dat laat zien dat wij als inwonersforum een goede afspiegeling zijn van de Hoeksche Waard.

De afgelopen maanden zijn wij met elkaar in gesprek gegaan. Wij merkten dat we verschillende opvattingen, waarden, en behoeften hebben, net zoals andere inwoners van Hoeksche Waard. In onze gesprekken ging het vaak over zondagsrust tegenover de vrijheid om te doen wat je wilt. Dat lijkt een tegenstelling, maar we willen eigenlijk hetzelfde; namelijk dat wij het als inwoners van de Hoeksche Waard goed hebben, en, binnen kaders, kunnen doen wat we fijn of belangrijk vinden. Daar hebben we elkaar bij nodig.

Inleiding

De afgelopen maanden hebben wij ons gebogen over het vraagstuk rust en activiteiten op zondag. We hebben hard gewerkt om ondanks onze verschillen een advies te schrijven waar we achter staan. Voor u ligt het resultaat: het advies van het Inwonersforum Rust en Activiteiten op Zondag aan de gemeenteraad. Het advies bestaat uit vier delen, waarin we adviseren over:

- De principes die aan de basis moeten liggen van het nieuwe beleid,
- De rol van de gemeente en de gemeenschap in een veranderend Hoeksche Waard,
- Nieuwe randvoorwaarden voor activiteiten op zondag, en
- Het bijhouden van de voortgang van het proces.

Wij baseren ons advies op de resultaten van het inwonersonderzoek, dat een duidelijk beeld geeft van de wensen, zorgen en behoeften die leven onder onze medebewoners. Uit het onderzoek blijkt dat veel inwoners waarde hechten aan meer vrijheid voor ondernemers om – onder voorwaarden – open te gaan op zondag. De hoofdboodschap van ons advies volgt deze lijn. We werken de voorwaarden die we moeten stellen aan meer mogelijkheden uit in twee scenario's. We vertrekken daarbij vanuit een belangrijke waarde die de inwoners van Hoeksche Waard met elkaar delen: rekening houden met elkaar. Want hoewel er mensen zijn die ruimte vragen voor meer activiteiten op zondag, willen anderen de zondagsrust behouden. Dat geldt ook voor ons als deelnemers van het Inwonersforum. Luisteren naar de meerderheid moet niet betekenen dat we geen oog hebben voor mensen met een andere mening. Vanuit dat idee geven we ons advies, en we gaan ervan uit de gemeente op dezelfde manier keuzes maakt.

1. Het vertrekpunt

1.1 Rekening houden met elkaar

We zien de uitkomsten van het inwonersonderzoek als basis voor het te maken beleid over de invulling van de zondag. Voor een grote meerderheid van de 18.392 mensen die meededen aan het inwonersonderzoek is 'rekening houden met elkaar' een belangrijke waarde. Inwoners geven hiermee aan dat ze niet alleen aan zichzelf denken. We moeten het met elkaar doen in de Hoeksche Waard.

Daarom willen we de gemeente vragen om bij elke te maken keuze 'rekening houden met elkaar' als vertrekpunt te hanteren. Dat hebben wij in ons advies ook proberen te doen. Dat betekent dat we allemaal soms water bij de wijn moeten doen. En dat we ons realiseren dat er ook mensen zijn die geen verandering willen of juist een hele grote verandering.

1.2 Erkenning voor ieders waarden

Dat we rekening willen houden met elkaar, verbindt ons. Maar we zijn wel mensen met heel verschillende voorkeuren. Zo zien we dat er uit het inwonersonderzoek vier verschillende groepen komen:

- *Groep 1 (22%): Maximale keuzevrijheid. Geef inwoners, winkeliers en organisatoren de vrijheid om zelf te kiezen of ze activiteiten willen ondernemen;*
- *Groep 2 (41%): Voor keuzevrijheid, maar onder voorwaarden;*
- *Groep 3 (22%): Liever rust. Alleen onder voorwaarden meer activiteiten;*
- *Groep 4 (15%): Maximale ruimte voor rust op zondag.*

De vier groepen laten zien dat er verschillende mensen wonen in onze gemeente. Ook in het Inwonersforum zitten mensen uit groep 1, 2, 3 en 4. Dat zorgde er soms voor dat we elkaar niet direct begrepen of dat we een heel andere mening hebben over rust en activiteiten op zondag. Toch zijn we vanuit wederzijds respect wel met elkaar in gesprek gebleven. We vragen de gemeenteraad en de inwoners van Hoeksche Waard om ook met erkenning van ieders waarden en met respect voor elkaars verschillen met elkaar om te blijven gaan.

2. Wie is aan zet?

De afgelopen maanden heeft de gemeente haar inwoners, ondernemers, en maatschappelijke organisaties geraadpleegd over de invulling van de zondag. De vraag is: wie is nu aan zet? Als Inwonersforum zijn we het erover eens dat nu vooral de gemeente aan zet is. De gemeente moet aan de slag met alle input die ze van haar inwoners heeft gekregen en kan dat niet naast zich neerleggen. We hebben namelijk gezien hoeveel mensen hebben gereageerd op de oproep om met de gemeente over dit onderwerp mee te denken. Daarnaast zien we een rol en verantwoordelijkheid voor de gemeenschap om rekening te houden met elkaar.

2.1 De rol van de gemeente

Het Inwonersforum ziet om verschillende redenen een grote rol weggelegd voor de gemeente in dit vraagstuk. Hóe de gemeente dat zou moeten doen is niet voor iedereen op dezelfde manier te beantwoorden. Vanuit een christelijk perspectief is de gemeente een 'dienares van God'. Dat betekent dat haar voornaamste taak is om inwoners met door God gegeven wetten en regels van orde te regeren. Anderen zien juist graag dat de gemeente de vrijheid van individuen beschermt en dat staat en kerk gescheiden zijn, en vinden dat de gemeente ervoor moet zorgen dat inwoners vrije keuzes kunnen maken

over hoe zij hun zondag besteden. Daarnaast zien mensen het als een taak van de gemeente om de Hoeksche Waard economisch gezond te houden en aantrekkelijk te maken voor ondernemers. Deze verschillende perspectieven herkennen wij. Omdat de gemeente er voor al haar inwoners moet zijn, moet zij een heldere en duidelijke afweging maken. 'Rekening houden met elkaar' geeft de gemeente een mooi uitgangspunt om verder te kijken dan de wensen van specifieke groepen. Dit kan zij doen door duidelijke randvoorwaarden te stellen bij mogelijke veranderingen. Onze voorstellen voor deze randvoorwaarden werken we uit onder het kopje 'Randvoorwaarden'.

2.2 Aanvullend: de rol en verantwoordelijkheid van de gemeenschap

Naast de rol voor de gemeente, is er volgens ons aanvullend een rol en verantwoordelijkheid voor de gemeenschap. Het stellen van beleidsregels is onvoldoende om veranderingen binnen de gemeente naar tevredenheid te laten verlopen. 'Rekening houden met elkaar' en 'samenleven' kun je niet volledig met regels vormgeven. Samenleven is iets wat je samen doet, met of zonder overheid. Het vergt dat je elkaar kent, en probeert te begrijpen. We raden de gemeenteraad aan na te denken over hoe zij de rol van de gemeenschap kan faciliteren. Wij doen hier zelf ook een voorstel voor onder het kopje 'Hoe samen verder?'

3. Randvoorwaarden

3.1 Algemeen

De gemeente Hoeksche Waard wil nieuwe kaders vaststellen voor evenementen en winkeltijden op zondag. Als Inwonersforum hebben we goed gekeken naar de uitkomsten van het inwonersonderzoek. We zien dat de meerderheid van de inwoners van Hoeksche Waard onder voorwaarden meer activiteiten wil. Die voorwaarden zorgen ervoor dat we rekening kunnen houden met bewoners die het liefst rust willen op zondag en dat we elkaar zoveel mogelijk tegemoet kunnen komen. We hebben een aantal van deze randvoorwaarden hieronder opgeschreven.

3.2 Winkeltijden

Het onderzoek laat zien dat een meerderheid van de Hoeksche Waard het goed vindt als winkeliers meer keuzevrijheid krijgen om open te gaan op zondag. Een aantal van ons herkent zich daarin. Anderen willen liever de zondagsrust behouden. Toch kiezen we ervoor om in ons advies rekening te houden met de uitgesproken behoefte van onze mede-inwoners. We hebben daarvoor twee scenario's uitgewerkt die we zien als bijdrage aan het gesprek in de gemeenteraad.

Scenario 1: Voor iedereen dezelfde regels

In de hele gemeente mogen de winkels straks open op zondag. De openingstijden vallen buiten de tijden van de kerkgang, dus vanaf op zijn vroegst 12:00 tot 17:00 uur. Ook houden we rekening met godsdienstige feestdagen, zoals eerste kerstdag. Daarnaast vragen we de gemeente om te onderzoeken of er nog extra randvoorwaarden kunnen worden gesteld, zoals het beperken van geluid (geen muziek aan in de winkel of openingsfeestjes). Open mag, maar met zo min mogelijk verstoring van de rust.

Dit scenario schept duidelijkheid voor zowel inwoners als ondernemers. Die weten dan waar ze aan toe zijn op zondag. Ondernemers blijven natuurlijk altijd vrij om niet open te gaan op zondag.

Scenario 2: Verschillende regels voor kernen

Alleen in de grote dorpskernen (Oud-Beijerland, Numansdorp, Strijen, Puttershoek, 's-Gravendeel en Zuid-Beijerland) en op bedrijventerreinen mogen de winkels open op zondag. Daar gelden de regels zoals onder scenario 1. In de kleine kernen blijven de winkels gesloten en voert (zondags)rust de bovenhand. In de regelgeving moet de gemeente onderbouwen waarom in deze gebieden de winkels dicht blijven. Dat kan op basis van de aard/karakter van het gebied. Wij denken dat het christelijke karakter van de dorpskernen

daarvoor een argument zou kunnen zijn.

Dit scenario zorgt ervoor dat je de reuring kan opzoeken als je dat wilt. We willen met dit scenario niet zeggen dat er in grote dorpskernen geen mensen wonen die de zondagsrust willen behouden. Wel zien we dit scenario als een manier om rekening te houden met de behoefte aan zondagsrust in de kleinere dorpskernen en tegelijk de behoefte aan meer vrijheid voor winkeliers.

Houd rekening met elkaar

Als de winkeltijden veranderen, betekent dit dat we extra rekening moeten houden met elkaar. We moeten vermijden dat er 'informele dwang' ontstaat voor winkeliers die liever niet op zondag open willen. Daarnaast is het belangrijk om winkels die er wel voor kiezen open te gaan, niet te 'boycotten'. Beide acties doen afbreuk aan goed samenleven in Hoeksche Waard. Ook vragen we werkgevers rekening te houden met werknemers die niet willen werken op zondag. Onze verwachting is dat we elkaar hier als inwoners mee kunnen helpen: mensen die de zondag als een extra mogelijkheid zien om een dagje te kunnen werken bieden zichzelf aan, zodat de mensen die liever rust houden op zondag, deze rust kunnen nemen.

3.3 Evenementen

In de Hoeksche Waard worden nu ook al af en toe evenementen gehouden op zondag. Het Inwonersforum stelt voor om regels op te nemen dat evenementen die op zondag georganiseerd worden, goed passen bij het karakter van de Hoeksche Waard. We willen niet dat we veranderen in een 'party-island', dus geen grootschalige muziekfestivals. Wij denken aan evenementen als het NK sprietlopen, Bram Roza festival, de oogstdag, havendagen, rommelmarkten, dorpsfeesten, kleinschalige sportevenementen of boekenmarkten. Kortom, activiteiten die in het rustige en landelijke karakter van het eiland passen, maar wel iets te doen geven op zondag voor inwoners die dat graag willen. Ook willen we meegeven dat een groot deel van de inwoners van Hoeksche Waard rust zal blijven houden op zondag. Het zou niet goed zijn als we de evenementen die nu vaak op zaterdag worden georganiseerd, allemaal naar de zondag verplaatsen. Dat zou namelijk betekenen dat een deel van de inwoners niet aan deze evenementen kan deelnemen.

We vragen de gemeente in het kader van evenementen duidelijke richtlijnen op te stellen voor evenementen op zondag. Wij adviseren om op zondag:

- Extra rekening te houden met geluidsoverlast, bijvoorbeeld door strengere geluidsnormen te stellen;
- Rekening te houden met de hoeveelheid evenementen tegelijkertijd, omdat het mogelijk moet zijn om ook de rust op te zoeken in de Hoeksche Waard;
- Rekening te houden met de kerkgang, zoals de locatie van nabije kerken en de geluidsverstoring door (de opbouw van) een evenement wanneer een evenement voor 13:00 begint;
- Rekening te houden met het type evenement, dat moet passen bij het karakter van Hoeksche Waard.

Daarnaast raden wij aan om meer kennis en informatie in te winnen bij culturele partners van de gemeente Hoeksche Waard en hen te betrekken bij het op te stellen beleid. Zo kan er ook gekeken worden naar welk soort nieuwe initiatieven er zouden passen binnen de mogelijk aangepaste regels.

4. Hoe samen verder?

We weten dat de voorgestelde veranderingen erg gevoelig liggen. Ook zien we het risico dat de mogelijke veranderingen een begin vormen van een glijdende schaal waarin steeds meer mag. Daarom adviseren we om de voortgang goed in de gaten te houden.

De afgelopen maanden zijn wij als Inwonersforum met elkaar in gesprek gegaan. Dit vonden wij heel nuttig.

Het heeft ons geholpen elkaar beter te begrijpen. We vinden dat de gemeente dit soort gesprekken de komende tijd moet blijven faciliteren door een werkgroep 'Rust en Activiteiten op Zondag' in te stellen die de voortgang van de mogelijke veranderingen bijhoudt. In die werkgroep zouden inwoners, ondernemers en kerkelijke en andere maatschappelijke organisaties moeten zitten. De werkgroep plant een aantal evaluatiemomenten in waarin ze bespreekt hoe het gaat en rapporteren de uitkomsten aan de gemeenteraad. Zo blijft het onderwerp ook op de agenda van de gemeenteraad.